

BİRİNCİ VE İKİNCİ KADEME OKUMA EĞİTİMİ ÜZERİNE YAPILAN LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

*Bilal ELBİR**
*Can BAĞCI***

Öz

Bu çalışmanın amacı 1997-2012 tarihleri arasında okuma eğitimi üzerine yapılmış tez çalışmalarının değerlendirilmesini yaparak, okuma eğitimi alanında üzerinde çalışma yapılabilecek konularına var olup olmadığını tespit etmektir. Bu çalışmada daha önceden ortaya konulmuş fikirlerin analizi yapılacağı için, yöntem olarak meta-analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada öncelikle Ulusal Tez Merkezi olmak üzere çeşitli veri tabanları ve kütüphanelerde yapılan taramalarda ulaşılan toplam 39 adet doktora ve yüksek lisans tezi incelenmiştir. Bu tezler öncelikle yüksek lisans ve doktora tezi olmak üzere gruplandırılmış, daha sonra yapıldığı üniversitelere olan dağılımı hesaplanmıştır. Dış yapı bakımından incelendikten sonra tezler içerik analizine tabi tutularak konuların sınıflandırılması yapılmıştır. Sonuç olarak, yapılan tezlerin bazılarının isim ve konuları benzerlik göstermesine karşın, okuma becerisi alanında çalışma yapılabilecek konuların varlığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Okuma, Anlama, Okuma Stratejileri, Okuma Eğitimi, Yetenek.*

THE EVALUATION OF GRADUATE STUDIES ON TEACHING READING IN THE FIRST AND SECOND STAGE

Abstract

The purpose of this study is to review and evaluate to doctorate and master theses that are prepared on reading skills and research can be done over the area of reading education is to determine whether there are issues. In this study, to be mde previously introduced ideas, analysis, amethod wasused as meta-analysis method.

* Yrd. Doç. Dr., Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü

** Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

That thesis, including the National Center for the study, primarily to libraries, various databases and scanning reached a total of 39 doctoral and master's thesis examined.

These arguments are grouped as the first master's and doctoral thesis, and then calculated the distribution of the universities. External examination of the structure in terms of classification of the subjects were then subjected to content analysis theses.

Theses of some of the topics and titles have been found to be similar. After that, the studies suggested a different selection of topics.

Key Words: *Reading, Understanding, Reading Strategies, Reading Education, Ability.*

1. GİRİŞ

İnsan, sözlü ya da yazılı olarak bir bilgi akınına uğramaktadır. Bu bilgi akını içerisinde insanın çağa ayak uydurabilmesi ancak en kısa zamanda en iyi şekilde ve özü yakalayacak bir biçimde bilgiyi algılaması ile mümkündür (Gürses, 1996). Hızlı bir değişimin ve dönüşümün yaşandığı günümüzde toplumlar, sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik vb. yönlerden çeşitli gelişmelere tanıklık etmektedirler. Bireyler bu gelişmelere uyum sağlayabilmek için okuma becerisini kullanırlar. Okuma, bilgiye ulaşmanın en kısa yollarından biridir. Okuma, insanların yeni kelimeler öğrenerek, anlayışlar kazanarak, hayaller oluşturarak, yaratıcılığını geliştirerek ufkunu genişletir ve derinleştirir (Akyol, 2006: 29). Okuma eylemi sahip olunan bilgi birikimini artırmanın yanı sıra insanların dünyaya bakış açılarının genişlemesini sağlamakta, hayatı yorumlama gücünü, konuşma ve yazma yeteneklerini kullanabilme kapasitelerini artırmaya yardımcı olmaktadır.

Bireylerin düşünce ve sosyal hayatını bu derece etkileyebilen okuma etkinliğinin tanımlarını incelediğimizde; Demirel (2004: 77) , bilişsel davranışlarla psiko-motor becerilerin ortak çalışması ile yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğini okuma olarak tanımlamaktadır. Özbay (2009c: 4) da okumayı, basılı ya da yazılı sözcükleri duyu organları yoluyla algılama, bunları anlamlandırıp kavrama; zihinsel ve düşünsel bir

edim, basılı ve bilişsel işlemlerden gerçekleşen bir anlamlandırma, yorumlama ve tepki verme süreci olarak tanımlayarak okumanın anlamlandırma yönünü vurgulamıştır.

Tanımlara bakıldığında, okumanın sadece gözle yapılan bir iş olmadığı, bir bilişsel sürecin de işe koşulduğu, okuma sırasında sembollerin anlamlandırılması gerektiği anlaşılmaktadır. Bilgi birikimi ancak okumanın anlamlandırılması ile oluşturulabilmektedir.

Yalçın (2002: 50), okuma eyleminde bireyin fiziksel ve zihinsel durumunun önemi üzerinde durmuştur. Gözün hareket kapasitesi, göz ve göz kaslarının uyumu okumayı etkilemektedir. Göz aracılığı ile beyne aktarılan semboller sistematik bir süreçten geçerek bireyin önceki bilgileri ile karşılaştırıp yorumlanarak okuma işlemi tamamlanmış olur. Özbay'a göre (2009a: 9) okuma, fiziksel ve zihinsel unsurların birlikte işlenmesiyle oluşan bir beceridir. Bu beceri, bireyin kendini geliştirmesinde önemli bir araçtır.

Okumanın gerçekleştirilmesinde kişinin psikolojik yapısı da önemlidir. *“Okuma sırasında görülen sembolleri kavrama, daha önce tanımadıklarına anlamlar yükleme, dil öğeleri arasında örüntüler oluşturulup yeni düşünceler üretme, problem çözme yolları, cevaplar bulma ve dil düşünce ilişkisini oluşturup yaratıcılığa ulaşma, okuma-anlama faaliyetleri sırasında beyin hücrelerini harekete geçirilmesi ile kazanılan yetilerdir.”* (Calp, 2007: 92). Kişilerin okuma işlemini sorunsuz biçimde bitirebilmesi için bu süreci tam anlamıyla gerçekleştirebiliyor olması gerekmektedir.

Bireylerin okuma becerisini gerçekleştirilmesi ve bu işlemin sonunda anlamlar çıkarıp yorumlamalarda bulunması sahip olduğu kelime servetiyle de ilişkisi bulunmaktadır. Özbay (2009b: 11) okuma miktarının artışının kelime servetini geliştirdiğini, kelime servetinin artmasının da okunan metinlerin anlamlandırmada başarıyı artırdığını söylemektedir.

Bireylerin okuma becerisini kazanabilmesi için fiziksel ve zihinsel yetilere sahip olmanın yanı sıra bu beceri ile ilgili eğitimi almış olması da önemlidir. Okuma eğitimi ailede başlamaktadır. Çocuklar ile birlikte okunan hikâyeler onların okuma eğitimi için gerekli hazır-bulunmuşluklarının hazır hale gelmesini sağlamaktadır.

Okumanın yaşa ve eğitim sürecine göre farklılıklar gösterdiği bilinmeli, okuma eğitiminde yaş gruplarına uygun yöntemler uygulanmalıdır. Bu nedenle okuma eğitimi ile ilgili dönemler ve bu dönemlerin özellikleri dikkate alınarak bir süreç oluşturulursa okuma eğitimi daha başarılı olacaktır.

İlkokulun ilk aylarında çocukların okuma istekleri ve merakları gelişir. Görsel okuma ilgilerinin yanında seslerin harf olarak karşılıkları da algılanmaya başlar. Bu dönemde, okumayı öğrenmeye başlayan çocuk, her şeyi okumaya ve anlamaya çalışır. Okuma alışkanlığı ilkokul ikinci sınıfta gelişmeye başlamaktadır. Okuma imkânlarının hızla yayıldığı ve okumada tercih yapabilme gücünün elde edildiği dönem genellikle ilkokulun dördüncü sınıfı ile ortaokulun beşinci ve altıncı sınıflarına rastlamaktadır. Okuma alışkanlıklarının ve okumadan zevk almanın nitelik kazandığı dönem orta öğretimin birinci ve ikinci dönemleriyle yükseköğretimin ilk yıllarına rastlamaktadır (Aytaş, 2005: 465). Okuma eğitimi bu dönemler dikkate alınarak, planlanarak yapıldığında hedeflenen noktaya ulaşmak kolaylaşmaktadır.

Türk eğitim sisteminde hazırlanmış ilköğretim ders programlarına bakıldığında bu programların tümünde okuma öğretimi ayrı bir beceri alanı olarak gösterilmiştir. Hazırlanan her yeni Türkçe programında, bu beceri alanı ile ilgili amaç ve kazanımlara yer verilmiştir (Özbay, 2009a: 59).

Millî eğitimin temel amaçlarında da yer aldığı üzere okullarda yenilikleri takip eden, bilimsel düşünme gücüne ve geniş bir dünya görüşüne sahip, bireyler yetiştirmek hedeflenmektedir (www.meb.gov.tr). Bütün eğitim öğretim programlarında bir başlık

hâlinde yer alan okuma, bu amacı gerçekleştirmede önemli bir beceri alanı olarak bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarla öğrencilerin bu beceri alanını daha etkili kullanabilmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle 2006 yılında ilköğretim okullarında uygulamaya giren programla birlikte birinci kademede Türkçe dersinde görsel okuma, beceri alanı olarak yer verilmektedir. Yine yeni programla birlikte ilköğretim ikinci kademeye Medya Okur Yazarlığı dersi getirilmiştir.

Okuma, gerçekleştirilmesi süreklilik gerektiren bir beceridir. Çünkü yaşamın her döneminde önemli bir öğrenme aracı olarak kullanılmaktadır. Dil becerileri içerisinde okumanın, tüm derslerin eğitiminin temelini oluşturması bakımından ayrı bir yeri olduğu da söylenebilir (Tosunoğlu, 2010: 681).

Bu çalışma ile okuma eğitimi üzerine yapılmış tez çalışmalarının değerlendirilmesi ve okuma eğitimi alanında üzerinde durulmayan konuların belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Araştırma terimi, her türlü “gerçek ve ilkeleri ortaya çıkarmak ya da koymak amacı ile bazı bilgi alanlarında yapılan sistematik çalışma ve incelemeleri içerir. Çalışılan konunun yapısına göre farklı bilimsel araştırma yöntemleri kullanılmaktadır. Verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlamak; çeşitli grupların davranışlarının ne yönde olduğunu ortaya konmak amaçlanmış ise çalışmalarda betimsel araştırma yöntemi kullanılır. Eğitim alanındaki araştırmacılar sadece durumları ya da olayları betimlemenin ötesinde farklı verilere ulaşmak istemektedirler. Örnek olarak başarı konusundaki farklılıkların alışkanlık, ilgiler ya da tutumlar ile ne şekilde ilişkili olduğunu belirlemek amacı ile yapılan çalışmalar bulunmaktadır. İlişkileri ve bağlantıları inceleyen bu tarz çalışmalarda ilişkisel araştırma teknikleri kullanılır. Yapılan araştırmalarda belirli bir yöntem ya da uygulamanın bir veya birden fazla sonucu etkilemesi beklenir. Bu tür araştırmalarda kuramsal tahminleri doğrularak sahip olunan genel bilgiye katkıda

bulunabilir ve bu tür araştırmalarda müdahaleli araştırma teknikleri uygulanır (Büyüköztürk, 2010: 210).

Okuma eğitimi üzerine hazırlanan yayınların artması bu alana yeni stratejileri, yöntem ve teknikleri kazandırmıştır. Bu çalışma ile okuma eğitimi üzerine yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin değerlendirilmesi yapıp bu konu üzerinde çalışacak uzmanlara yeni ufuklar açılması planlanmıştır.

Çalışmanın yapısı gereği yöntem olarak meta analiz yöntemi seçilmiştir. Bu araştırma yöntemi ile birden çok çalışmanın bulgularını birleştirerek yeni sonuçlar elde edilebilecektir. Ortaya çıkan bu sonuçlar ile birlikte benzer bulgulara sahip bireysel çalışmaların geçerliliğini artırabileceği ve farklı bulgulara sahip bireysel çalışmaların nedenlerinin araştırılmasıyla yeni hipotezlerin ortaya konulabilmesi sağlanabilmektedir (Yüksel, 2007: 2).

Meta analiz yöntemini uygulayabilmek için öncelikle YÖK Ulusal Tez Merkezinden tarama yapılmıştır. Bir diğer kaynak olarak Özbay'ın (2008) Türkçe Öğretimi Kaynakçası isimli kitabı kullanılmıştır. Yapılan taramalar sonucunda 1997-2012 tarihleri arasında yayınlanmış ve tam metnine ulaşılabilen 39 yüksek lisans ve doktora tezi tespit edilmiştir. Ulaşılan yayınların öncelikle dış yapı ve içerik analizleri yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre yayımlar, yayın tarihi, danışmanların akademik unvanları, yayımların içeriği bakımından sınıflandırılmıştır.

3. BULGULAR

Çalışma sonucunda 1997–2012 yılları arasında okuma eğitimi üzerine yapılmış ve tam metnine ulaşılabilen tez sayısı 39 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 1. Tezlerin Türlerine ve Yapıldığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite Adı	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Toplam
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2	0	2
Afyon Kocatepe Üniversitesi	5	0	5
Ahi Evran Üniversitesi	2	0	2
Anadolu Üniversitesi	1	2	3
Ankara Üniversitesi	1	1	2
Çukurova Üniversitesi	2	0	2
Dokuz Eylül Üniversitesi	2	0	2
Gazi Üniversitesi	4	4	8
Gaziantep Üniversitesi	1	0	1
Hacettepe Üniversitesi	1	0	1
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	1	0	1
Marmara Üniversitesi	1	1	2
Muğla Üniversitesi	1	0	1
On Dokuz Mayıs Üniversitesi	1	0	1
Osmangazi Üniversitesi	1	0	1
Selçuk Üniversitesi	0	1	1
Uşak Üniversitesi	1	0	1
Yeditepe Üniversitesi	1	0	1
Yıldız Teknik Üniversitesi	1	0	1
Zonguldak Üniversitesi	1	0	1

Tablo 1'e göre, yayınlanan tezler çoğunlukla Gazi Üniversitesi (8), Afyon Kocatepe Üniversitesi (5) ve Anadolu Üniversitelerinde (3) yapılmıştır. Tezlerin 29'unu yüksek lisans, 10'unu doktora tezleri oluşturmaktadır.

Tablo 2'de bu makalede incelenmiş olan tezlerin adları, çalışmayı yapan kişiler, tezin yapımına danışmanlık yapan akademisyenin ismi ve unvanı, tezin türü ve tezin onay tarihi bulunmaktadır.

Tablo 2. Okuma Eğitimi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Tezin Adı	Tezin Yazarı	Tezin Danışmanı	Tezin Türü	Tarih
Eskişehir İlkokulları 4. ve 5. Sınıf İşitme Engelli Öğrencilerin Okumayı Öğrenme Durumlarının Çözümleme ve Anlama Düzeylerine Göre Değerlendirilmesi	Ümit GİRİGİN	Doç. Dr. Umran TÜFEKÇİOĞULU	Doktora Tezi	1997
İlkokul Öğrencilerinin Okuma Düzeyleri ve Dikkat Özelliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi	Metin GÜNEŞ	Doç. Dr. Ziya SELÇUK	Yüksek Lisans Tezi	1997
Metin Türlerine Göre Okuduğunu Anlama Becerisinin Sınanması	Ahmet GÜNEYLİ	Prof. Dr. Sedat SEVER	Yüksek Lisans Tezi	2003
İlk okuma Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler ve Okumayı Geliştirici Duyusal Yaklaşımlar	Derya ARSLAN	Doç. Dr. Zahit DİRİK	Doktora Tezi	2005
İlköğretim 1. Kademe Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi	Derya Duygu İNAN	Yrd. Doç. Dr. Murat AŞICI	Yüksek Lisans Tezi	2005
İlköğretim Öğrencilerinin Okuma İlgisi ve Alışkanlıklarının Analitik Olarak İncelenmesi	Çiğdem SUNA	Yrd. Doç. Dr. Handan DEVECİ	Yüksek Lisans Tezi	2006
2004 İlköğretim Programının Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları Açısından Değerlendirilmesi	Ayşe Şermin DENGİZ	Prof. Dr. Bülent YILMAZ	Yüksek Lisans Tezi	2006
İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Okuma ve Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişki	Bilge ÇAM	Doç. Dr. M. Bahaddin ACAT	Yüksek Lisans Tezi	2006
İlköğretim İkinci Sınıflarında Aile Çevresi ve Çocuğun Okumaya Karşı Tutumu ile Okuduğunu Anlama Becerisi Arasındaki İlişkiler	Nurcan ŞEFLEK KOVACIOĞLU	Yrd. Doç. Sema KARAKELLE	Yüksek Lisans Tezi	2006
İlköğretim Öğrencilerinin Eleştirel Okuma Becerileri ile Okuduğunu Anlama ve Okumaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki	Evrin ÜNAL	Doç. Dr. Bahaddin ACAT	Yüksek Lisans Tezi	2006
İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinde Kitap Okuma Alışkanlığının İncelenmesi	Özgül KELEŞ	Yrd. Doç. Dr. Erol GÜNGÖRDÜ	Yüksek Lisans Tezi	2006
İlköğretim Öğrencilerinin Okuma Becerilerinin Ölçümü ve Değerlendirilmesi	Fatma Zehra ARZU	Yrd. Doç. Nilgün AÇIK ÖNKAŞ	Yüksek Lisans Tezi	2006

Serbest Okuma Etkinliğinin Sözcük Hazinesi ve Kavram Gelişmesine Etkisi (MEB Tarafından İlköğretim II. Kademe Öğrencilerine Önerilen 100 Temel Eser Örneğinde)	Alparsan OKUR	Prof. Dr. Cemal YILDIZ	Doktora Tezi	2007
İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Okuma Stratejilerinin Okuduğunu Anlama Üzerindeki Etkisi	Mehmet TEMİZKAN	Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL	Doktora Tezi	2007
Serbest Okuma Etkinliğinin Öğrencilerin Sözcük Kazanımına Etkisi	Ömer ÖZER	Yrd. Doç. Dr. Latif BEYRELİ	Yüksek Lisans Tezi	2007
İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerine Kitap Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Türkçe Öğretmenlerinin Rolü	Çetin AKCA	Prof. Dr. Semra ÜNAL	Yüksek Lisans Tezi	2008
Okumaya Karşı Olumlu ve Olumsuz Tutuma Sahip 6. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Kullandıkları Okuduğunu Anlama Stratejileri ve Yaratıcılık Düzeyleri	Rukiye AYDOĞAN	Yrd. Doç. Dr. Vesile YILDIZ DEMİRTAŞ	Yüksek Lisans Tezi	2008
Hikâye Okumanın Anlamaya ve Türkçe Dersine Yönelik Tutuma Etkisi	Ayşe ŞAHİNLİ	Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZER	Yüksek Lisans Tezi	2008
İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Öğretim Programı Okuma Alanının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi	Başak KARAKOÇ ÖZTÜRK	Yrd. Doç. Dr. Faruk YILDIRIM	Yüksek Lisans Tezi	2008
İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Düzeyleri ile Türkçe Dersine Karşı Tutumları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki	Murat ATEŞ	Prof. Dr. Halim SERARSLAN	Doktora Tezi	2008
İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığı ile Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Elif GÜNGÖR	Yrd. Doç. Dr. Zekiye ÇAĞIMLAR	Yüksek Lisans Tezi	2009
İlköğretim 8. SINIF Öğrencilerinin Okuma Alışkanlık ve İlgileri Üzerine Bir Araştırma	Ahmet BALCI	Prof. Dr. Murat ÖZBAY	Doktora Tezi	2009
Okuma Eğitiminde Metin Dil Biliminin Kullanımı	Kasım Caner BAŞUSTA	Doç. Dr. Ahmet AKÇATAŞ	Yüksek Lisans Tezi	2009
Dengeli Okuma Yazma Yaklaşımının Türkçe Öğretiminde Uygulanması: İlköğretim 5. Sınıfta Bir Eylem Araştırması	Serap CAVKAYTAR	Prof. Dr. Şefik YAŞAR	Doktora Tezi	2009

İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Programındaki Okuma Alanı Kazanımlarının Öğretmen Görüşleriyle Değerlendirilmesi	Ertuğrul SABANCI	Yrd. Doç. Dr. Betül ÖZÇELEBİ	Yüksek Lisans Tezi	2009
Sesli ve Sessiz Okumanın Anlamaya Etkisi Üzerine Bir Araştırma	Münire AKAR	Yrd. Doç. Celal DEMİR	Yüksek Lisans Tezi	2009
İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Okumaya İlişkin Bazı Değişkenler Üzerindeki Etkisi ve Yönteme İlişkin Öğrenci-Veli Görüşleri	Kasım YILDIRIM	Prof. Dr. Hayati AKYOL	Doktora Tezi	2010
İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama, Okuma Motivasyonu ve Okuma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki	Mustafa YILDIZ	Prof. Dr. Hayati AKYOL	Doktora Tezi	2010
Türkçe Öğretim Programı 8.Sınıf Okuma Alanı Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Ankara İli Örneği)	Elif DİREN	Yrd. Doç. Dr. Erol BARIN	Yüksek Lisans Tezi	2010
4. 5. 6. ve 7. Sınıf İlköğretim Öğrencilerinin Okuma ve Kütüphane Kullanım Alışkanlıklarının İncelenmesi	Sibel BAYİS	Prof. Dr. Meziyet ARI	Yüksek Lisans Tezi	2010
100 Temel Eser Uygulamasının Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarına Etkileri Konusunda Öğretmen Görüşleri	Sinem ARICAN	Prof. Dr. Bülent Yılmaz	Yüksek Lisans Tezi	2010
2005 İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programında Eleştirel Okuma	Ahmet AKYOL	Yrd. Doç. Dr. Erol BARIN	Yüksek Lisans Tezi	2011
İlköğretim 5.Sınıf Öğrencilerinin Boşluk Tamamlama Tekniğiyle Belirlene Okuma Seviyeleri İle Okuduğunu Anlama Düzeylerinin Karşılaştırılması	Gökhan UYANIK	Yrd. Doç. Dr. Mustafa ULUSOY	Yüksek Lisans Tezi	2011
Probleme Dayalı Öğrenmenin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumlarının Etkisi	Ayşe Çağıl KAYIPMAZ	Prof. Dr. Mustafa ERGÜN	Yüksek Lisans Tezi	2011
8. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlıkları ve Okuduğunu Anlama Becerileri Üzerine Bir Araştırma	Refika Tuğba HANEDAR	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin TUNCER	Yüksek Lisans Tezi	2011

İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Okuma Türlerinin Uygulanması	Seçkin Fadime SAKARYALI	Doç. Dr. Musa ÇİFCİ	Yüksek Lisans Tezi	2011
Metinler Arası Okuma Yaklaşımının İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerilerine Etkisi	Deniz AKDAL	Yrd. Doç. Dr. Ayfer ŞAHİN	Yüksek Lisans Tezi	2011
Akıcı Okuma Stratejileri Kullanmanın İlköğretim 3.Sınıf Öğrencilerinde Okuma Becerisinin Geliştirmeye Etkisi	Şafak KAMAN	Yrd. Doç. Dr. Ayfer ŞAHİN	Yüksek Lisans Tezi	2012
6. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Tutumlarının Okuduğunu Anlamaya Olan Etkisi	Mazhar ÜNAL	Yrd. Doç. Dr. Şeyma BÜYÜKKAVAS KURAN	Yüksek Lisans Tezi	2012

Tablo 2'ye göre tezleri, danışmanlarının akademik unvanları bakımından sınıflandırdığımızda çalışmaların 13'ünün profesör, 7'sinin doçent, 19'unun ise yardımcı doçent doktor unvanlı öğretim elemanlarının danışmanlığında yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 2'ye göre tezlerin bir kısmında, başlık ve içerik bakımından benzerlikler göze çarpmaktadır. Aynı konuların farklı sınıflar üzerinde çalışılması bu konu alanı ile ilgili yeni fikirler oluşmasını sağlamamaktadır.

Tablo 3'te içerik analizi uygulanan tezler, konularına göre sınıflandırılarak sayısal verilere dökülmüştür.

Tablo 3. Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Konu	Toplam
Okuma Eğitimi Yaklaşımları	4
Okuma Alışkanlıkları	10
Okuma Stratejileri	8
Okuma Etkinlikleri	4
Türkçe Dersi Programı ve Okuma	7
Okuma-Anlama İlişkisi	5
Okuma Eğitimi ve Değerlendirilmesi	1

Tablo 3'e göre, okuma üzerine hazırlanmış tezlerin konuları bakımından dağılımına bakıldığında çalışmalarda okuma alışkanlıkları üzerinde durulduğu tespit edilmiştir. Konu olarak en az tercih edilen durum ise okuma eğitiminin değerlendirilmesidir.

Tezler içerik bakımından incelenmesi ile çeşitli bilgilere ulaşılmıştır. Konularına göre gruplanan tezlerden elde edilen bulgular aşağıda sıralanmıştır:

- ✓ Yenilenen Türkçe dersi programı ile birlikte eski programa göre okuma eğitiminde de yeni yaklaşımlar etkili olmaya başlamıştır. Öğretmenlerin okuma eğitiminde yeni yaklaşımları kullanmaları, başarıyı artırdığı gibi, öğrencilerin derse karşı tutumlarını da etkilediği açıklanmaktadır.
- ✓ Okuma alışkanlığı etki ettiği ve etkilendiği alanlar açısından düşünüldüğünde çok faktörlü bir eylem olduğu belirtilmiş. Bu alışkanlığın kazanılmasına ve geliştirilmesine etki eden faktörlerin başında da okul, öğretmen ve aile gelmektedir. Bu üç etkeninde değerlendirilmesinin önemi açıklanmıştır. Okuma alışkanlığının kazandırılabilmesi için çocukların okul öncesi eğitime gönderilmesi, çocuklara küçük yaşta okuma sevgisi ve kütüphane kullanma alışkanlığı kazandırılması, evde çocuğa ait bir kitaplık kurulması, çocuğun süreli bir yayına abone edilmesi, okul ve sınıf kitaplıklarının işlevsel hâle getirilmesi gerektiği söylenmiştir.
- ✓ Çeşitli araştırmalarla ortaya konan okuma tutum ve ilgisinin, okul hayatının ilk yıllarında yüksek olmasına rağmen ilerleyen yıllarda azaldığı tespit edilmiş, öğrencilere okul hayatının ilk yıllarından itibaren okuma öğretiminin yanında okuma ilgi ve tutumlarını geliştirecek çalışmalar yapılması önerilmiştir. İlköğretim birinci kademe öğretmenlerinin başlatacakları çalışmalar, ilköğretim ikinci kademe öğretmenleri tarafından devam ettirilerek, öğrencilerin okuma ilgileri canlı tutulması da yapılan öneriler arasındadır.

- ✓ Okuma türlerinden olan eleştirel okumanın öğretimine dikkat edilmesi gerektiği, bu okuma türünün öğrencilerin sadece okuma becerisinin gelişimine değil, disiplinler arası başarısında etkilediği belirtilmiştir. Okumanın bilgileri anlamlandırmada bir koşul olduğu, eleştirel okuma tekniğini kullanabilmenin bu süreci hızlandığı ortaya konmuştur.
- ✓ Okuma becerisinin gelişimi okul öncesi dönemde başladığı bu nedenle öğrencilerin bu alandaki gelişimler okul öncesi dönemden itibaren takip altına alınması gerektiği söylenmiştir.

Tablo 4'te incelenen lisansüstü çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 4. Tezlerde Kullanılan Araştırma Türleri.

Yöntem	Toplam
Betimsel	20
İlişkisel	8
Müdahaleli	11

Tablo 4'e bakıldığında Türkçede beceri alanı olarak okumanın üzerine yapılmış tezlerde kullanılan araştırma türlerinin 20'sini betimsel, 8'ini ilişkisel, 11'ini müdahaleli araştırma türleri oluşturmaktadır. Tezlerdeki yöntemlerin büyük bir çoğunluğunu tarama modeli oluşturmaktadır. Tarama modelinin yanı sıra desen ve deneysel modeller de kullanıldığı tespit edilmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada 39 yüksek lisans ve doktora tezi iç ve dış yapı bakımında incelenmiştir. Hazırlanan tezlerin bir kısmının başlıkları ve işledikleri konu bakımından benzerlikler göstermektedir. Ortaya çıkan bir diğer husus ise aynı konuların farklı sınıflar üzerinde çalışılmış olmasıdır. Okuma üzerine yapılan tezlerin büyük bir çoğunluğu yüksek lisans seviyesindedir.

Tezler konu bakımından sınıflandırıldığında bu çalışmalar dokuz başlık altında toplanabileceği görülmüştür. Konu bakımından en çok okuma türleri üzerinde durulmuştur. Eleştirel okuma tekniğinin okuma-anlama ilişkisini etkileyen bir faktör olduğu belirtilmiş, disiplinler arası kullanılacak bir teknik olduğu vurgulanmıştır.

Okuma eğitiminde yeni yaklaşımların öğrencilerin akademik başarıları ve Türkçe dersine olan tutumlarına olumlu etki yaptığı belirtilmiştir. Derslerde kullanılan metin türlerinin ve nitelikli metinlerin kullanılması öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında faydalı olacağı fikri vurgulanmıştır.

Okuma becerisini konu alan tez sayısı ve ortaya koyduğu sonuçlar bakımından yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu sonuçlardan yola çıkarak okuma eğitimi üzerine çalışma yapmayı düşünen araştırmacılara ve akademisyenlere, araştırma konularını belirlerken daha önce yapılmış çalışmalara benzerlik gösterecek konular belirlemeleri gerektiği önerilmektedir.

2005 programı ile birlikte Türk Eğitim Sisteminde köklü değişiklikler yapılmış, yeni yöntem ve tekniklerle öğretim başlamıştır. Okuma eğitimi üzerine çalışma yapacakların bu yöntem tekniklerin okuma beceri alanına uyarlanmasına dayanan çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Eğitim, öğrenci, öğretmen ve veli paydaşları üzerine kurulmuştur. Yapılan çalışmalara bakıldığında öğrencinin ve öğretmenin okuma eğitimi üzerine etkisi incelenmiş ancak bu sürece velinin katkısı üzerinde durulmamıştır. Bu dururumu da konu alan çalışmalar yapılabilir.

Okuma becerisi öğrencinin diğer derslerdeki başarılarını da etkilemektedir. Bu beceri alanı ile ilgili disiplinler arası çalışmalar da ortaya konulabilir.

Değerlendirme eğitim öğretim sürecinin kalitesini artıran, devamlılığını sağlayan bir işlemdir. Öğrencilerin okuma becerilerinin gelişim sürecinin değerlendirilmesinin akademik düzeydeki çalışmalarda konu olarak seçilmesi faydalı olabilir.

Uluslararası alanda yapılan çalışmalara göre Türkiye’de eğitim alan öğrencilerin okuma düzeylerinin bu çalışmalara katılan diğer ülke öğrencilerinin çok gerisinde kaldığı görülmektedir. 2009 yılında yapılan PISA sonuçlarına göre okuma yeterliliği bakımından 65 ülke arasında Türkiye 41. sırada yer aldığı bilinmektedir. 2003 yılında yapılan PISA’ya nazaran okuma yeterliliğinde bir artışın olduğu söylenmektedir (Özenç ve Arslanhan, 2010: 3). Bu artışın kaynağının neler olabileceği ve artış miktarının yeterliliğini tartışan çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akyol H. (2006). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretimi Yöntemleri*, Kök Yay., Ankara.
- Aytaş, G. (2005). Okuma Eğitimi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, C.:3/ S.:4, Ankara, s 461-470, www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_4/461-470.pdf, [ET 05.10.2010].
- Büyüköztürk, Ş., vd. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Calp M. (2006). *Özel Öğretim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*, Eğitim Kitabevi, Konya.
- Demirel Ö. (2004). *Türkçe Öğretimi*, Pegem Yayınları, Ankara.
- Gürses R. (1996). *Okuma Anlama Üzerine*, <http://tdk.org.tr/kisisel/residesadik/OkumaAnlama.htm>, [20ET: 22.03.2011 12.30].
- İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, (2006), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Karasar N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı, www.meb.gov.tr [ET 05.10.2010 12.20].

Özbay M. (2008). *Türkçe Öğretimi Kaynakçası*, Öncü Kitap, Ankara.

Özbay M. (2009a). *Türkçe Öğretim Yöntemleri I*, Öncü Kitap, Ankara.

Özbay M.,(2009b). *Türkçe Öğretim Yöntemleri II*, Öncü Kitap, Ankara .

Özbay M. (2009c), *Anlama Teknikleri: 1 Okuma Eğitimi*, Öncü Kitap, Ankara.

Özenç B. ve Arslanhan S. *PISA 2009 Sonuçlarına İlişkin Bir Değerlendirme*, TEPAV, http://www.tepav.org.tr/upload/files/1292255907-8.PISA_2009_Sonuclarinalliskin_Bir_Degerlendirme.pdf, [ET 05.02.2011 12.00].

Sağlam M. ve Yüksel İ. (2007). Program Değerlendirmede Meta-Analiz ve Meta-Değerlendirme Yöntemleri, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.18, Kütahya, s 175-189; sbe.dpu.edu.tr/18/175.pdf, [ET 05.10.2010 15.10].

Tosunoğlu M. (2010). Farklı Yazı Stillерinin Okuduğunu Anlama Sürecine Etkisi, *TUBAR*, www.tubar.com.tr/TUBAR%20DOSYA / .../ tosu_nolu_mesi_ha%20679-690.pdf, [ET 22.03.2011 12.00].

Yalçın A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*, Akçağ Yayınları Ankara.

EXTENDED ABSTRACT

When analyzed as a simple act of reading can be perceived as superficial. However, when you look deeply, reading only a simple process of matching words are not connected to each other can be seen. Unlike reading action, a process of merging many activities. Because during the act of reading is not only to see the symbols, you understand, interpret, compare, reason and is extremely important to judge.

Becoming conscious society which is one of the most effective means to read, at the same time, press the hit people frequently during a learning format. Various mass media, rapid technological developments, the reading action is felt as a means to gain knowledge of the oldest and important.

In order to acquire reading skills of individuals as well as being physically and mentally capable of writing to be trained on these skills is also important. Reading instruction begins in the family. Children's stories read in conjunction with their reading readiness is ready to provide the necessary training.

Affected areas is considered in terms of impact, and that the habit of reading the action is a multifactor specified. At the beginning of this habit of the factors affecting the acquisition and development of schools, teachers, and family income. This three-factor evaluation explained the importance of revival. Reading habits of children pre-school education for bringing the children to love reading and using the library habit at a young age, the establishment of a library belonging to the child at home, the child's time to subscribe to a publication, said the school and classroom libraries should be made functional.

Species should be considered in the teaching of reading, critical reading, reading skills of students not only the development of this type of reading is not affected by the success of interdisciplinary indicated. Anlamlandırmada information is a condition of reading, critical reading speed up the process of using the technique are presented.

The main objectives of national education in schools, including the following innovations, scientific thinking and a wide view of the world, aims to educate

individuals. Read a headline in the case of all education and training programs, achieving this goal is an important skill area. Studies the students to use this skill is to make the area more effectively. For this reason, together with the program that is carried out in primary schools in 2006, the first Turkish lesson visual reading level, skill area are included. However, the new second level primary education Media Literacy Project has been with the program.

The aim of this study was made on the teaching of reading between 1997-2012 by the evaluation of the thesis work, research can be done on the field of reading instruction is to determine whether there is issues. Analysis of previously held ideas put forward in this study, the method used in the meta-analysis method.

Increase of publications on the teaching of reading in this area of the new strategies, methods and techniques gained. This study was made on the teaching of reading and evaluation of master's and doctoral theses done work on this topic is planned to open new horizons for professionals.

In this study, firstly the various data bases and libraries, including the National Thesis Center scans the web pages were accessed a total of 39 doctoral and master's theses.

Master's theses and doctoral dissertations selected to be grouped first, and then calculated the distribution of universities made. External examinations in terms of structure, then the classification of these subjects were subjected to content analysis. Theses are classified in terms of the issue of nine of these studies were collected under the hood. The most thematically focused on the types of reading Critical reading is marked as a factor affecting the relationship between reading comprehension and writing technique, a technique has been emphasized that interdisciplinary.

Assessment improve the quality of education and training process, enabling the continuation of a process. Studies evaluating the academic level of the development of reading skills of students is selected as the subject may be useful.

The thesis has been found to be similar to some of the topics and titles. After that, the selection of studies have suggested different topics. As a result of investigations

carried out on the subject theses reading skills are not sufficient in terms of the number of thesis and concluded that the results revealed.

Based on these results, researchers and academics intending to work on the teaching of reading, research topics will determine the issues previously conducted similar studies should be set down is recommended.